

Tystbergabygdens byalag

en intresseförening för oss som värnar om landsbygdens digitala infrastruktur

En överblick

Så gick det till när de som då bodde i stråket Nynäs-Bälinge-Tystberga-Sättersta-Bogsta och inne i Tystberga "fick" fiber för 10-12 år sedan. I Tystberga bildade 15 föreningar som då var aktiva i bygden på hösten 2009 ett nätverk som kallades för Tystbergabygdens Nätverk, eller helt kort TN.

Vid den här tiden var utbyggnad av fibernät både i städer och på landsbygden en högaktuell inrikespolitisk fråga. I städer och andra större orter skulle utbyggnaden ske "på marknadens villkor" genom enskilda företag, medan den på landsbygden och mindre orter än t.ex. Tystberga bedömdes komma att kräva statligt stöd och stöd från EU.

Vi i Tystbergabygden var ovanligt tidigt ute med att söka och få sådant ekonomiskt stöd. Andelen hushåll som önskade få fiber installerat för 15.000 kr per anslutning var hos oss också ovanligt hög, ofta över 90 % i olika delområden. Stödet skulle sökas av särskilt bildade fiberföreningar (byalag), men endast för utbyggnad på landsbygden och i småorter. Information om detta stöd spreds under åren före och kring 2010 genom bl.a. "**Hela Sverige ska leva**".

Bildandet av TN berodde till rätt stor del på möjligheterna att söka detta stöd. Men det fanns flera andra anledningar till att många av oss som då bodde i bygden insåg att det krävdes en ny lokal förening som kunde bevaka bygdens intressen.

TN har också gjort en hel del andra insatser för Tystbergabygdens framtida utveckling än vad som gäller för utbyggnad av fiber. TNs ledning har bland annat sänt in ett dussin ofta utförliga remissvar till Trafikverket på förslag till järnvägsplaner för olika delsträckor av Ostlänken mellan Södertälje och Norrköping, och då inte enbart för sträckan genom Tystbergabygden.

Landsbygdsstrafiken med buss i länet delades i december 2012 upp i lokal och regional trafik. De regionala bussarna genom Tystbergabygden skulle därefter köras på motorvägen och bara göra uppehåll vid Tystberga och Lästringe trafikplatser.

Efter denna omläggning krävdes det anslutningsresor mellan, i vårt fall, Tystberga tätort och trafikplatsen med dess hållplats för regional busstrafik. Därför var vi i TN klart positiva till den utbyggnad av bilparkeringen vid Tystberga trafikplats som genomfördes några år senare. Men vi efterlyste då också en gång- och cykelväg mellan tätorten och trafikplatsen.

Många skolungdomar från Tystberga reste nämligen med de regionala bussarna mellan Nyköping och Tystberga trafikplats, och cyklade eller gick ute på körbanan för väg 771 mellan tätorten och trafikplatsen. Detta gjorde cyklister och gående på en sträcka som till stor del saknade gång- och cykelbana, och som därför var direkt usel ur trafiksäkerhetssynpunkt.

TN var också en av de föreningar av bygderådstyp på landsbygden i Nyköpings kommun som på senhösten 2011 bildade Kommunbygderådet i Nyköping (KBR). Både denna ideella förening och nätverket TN har därefter arbetat aktivt för att Nyköpingsbanan mellan Järna och Norrköping, liksom TGOJ-banan på sträckan inom länet, borde få pendeltågstrafik en tid efter öppnandet av Ostlänken i mitten av 2030-talet.

TN har också i hög grad bidragit till ett det på 2010-talet äntligen sattes upp varningsskyltar vid passagen för väg 771 genom skyddsområdet runt Tystbergas vattentäkt. TN har också föreslagit att dagvattenavledningen från centrala Tystberga skulle läggas om så att den inte längre sker via ett öppet dike tvärs över det nämnda skyddsområdet.

Tystbergabygdens byalag

en intresseförening för oss som värnar om landsbygdens digitala infrastruktur

Det här är några exempel på framtidsfrågor för bygden som TN har bidragit till att lyfta fram och diskutera. Nätverket har, tillsammans med Kommunbygderådet, också försökt att bevaka utvecklingen av serviceutbudet i bygden, bl.a. genom att stötta ersättandet av den på sommaren 2015 stängda macken i Tystberga med en containermack.

TN har också kritiskt granskat den kommunala översiktsplaneringen vad gäller framtida bostadsbebyggelse på landsbygden i Nyköpings kommun. Bosättningen i kommunen kommer att stimuleras ytterligare av öppnandet av Ostlänken från mitten av 2030-talet. Enligt TN gäller det därför att se till att en större del av den framtida bosättningen i kommunen än som planerats hittills bör äga rum i ett stråk utmed motorvägen, Nyköpingsbanan och Ostlänken. Detta som motvikt till en fortsatt snabb befolkningstillväxt i centralorten med förorter.

Olika arbetsgrupper inom TN, som t.ex. Bredbandsgruppen eller Ostlänkengruppen, arbetade sålunda aktivt under 2010-talet fram till på vintern 2019-20. Därefter gjorde dock inte minst restriktioner i samband med coronapandemin att sådana grupper inte längre så lätt kunde samlas rent fysiskt och arbeta tillsammans.

TNs verksamheter under åren fram till början av 2020-talet, och då inte minst utbyggnaden av fiber på landsbygden och därefter i Tystberga tätort, har förstås resulterat i ett stort antal skriftliga dokument. Sammantaget är det fråga om drygt 400 handlingar om olika ärenden som berörde bygden.

På hösten 2024 tog Arkiv Sörmland på sig uppgiften att digitalt arkivera dokument omfattande inemot 1.500 A4-sidor text om TNs arbete i Tystbergabygden. De som besöker arkivet bör veta om att det, på uppmaning av det kommunala bolaget Gästabudstaden AB, på våren 2013 bildades tre ideella föreningar (s.k. byalag) i bygden som "avknoppningar" från nätverket TN. Detta gjordes för att man, i samråd med Gästabudstaden, skulle kunna söka och få statligt ekonomiskt stöd för utbyggnad av fiber på landsbygden (men inte i Tystberga tätort).

Dessa tre byalag slogs på våren 2016 samman till ett enda, Tystbergabygdens Byalag (TBB), som fortfarande finns kvar, och som arbetar med att bevaka utvecklingen av den digitala infrastrukturen i bygden.

Tystberga i november 2025

Styrelsen för Tystbergabygdens Byalag